

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-127
Karar Sayısı : 10-27/404-150
Karar Tarihi : 31.3.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr.
Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Mehmet YANIK, Zeynep ŞENGÖREN

C. İLGİLİ TARAF : Kırıkkale Belediye Başkanlığı
(Kırıkkale Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmesi)
Yenidoğan Mh. Kızıllkanat İş Merkezi Kırıkkale

D. DOSYA KONUSU: Kırıkkale Belediye Başkanlığının ve Kırıkkale Şehirlerarası Otobüs Terminal (KİŞOT) İşletmesi'nin il otoparkında yer tahsis etmemek suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı ve Ankara-Kırıkkale hattında karayoluyla yolcu taşımacılığı pazarında rekabeti kısıtladığı iddiası üzerine alınan 23.12.2009 tarih ve 09-60/1470-388 sayılı Kurul kararının gereğinin yerine getirilip getirilmediğinin değerlendirilmesi.

E. DOSYA EVRELERİ: Yapılan bir şikâyet üzerine, Kırıkkale Şehirlerarası Otobüs Terminali Yapma ve İşletme Birliği'nin il otoparkında şikâyetçiye yer tahsis etmemek suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı ve bu suretle rekabeti kısıtladığı iddialarına yönelik olarak yürütülen önaraştırma sonucunda Rekabet Kurulunun 11.6.2009 tarih ve 09-27/596-140 sayılı Kararı ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ilgili Birliğe görüş yazısı gönderilmesi uygun görülmüştür.

Kurum kayıtlarına 30.9.2009 tarih ve 7055 sayı ile giren, aynı şikâyetçiye ait başvuru üzerine yürütülen önaraştırma sonucunda, Kurul, 23.12.2009 tarih ve 09-60/1470-388 sayı ile 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil edebilecek eylemlere ilişkin olarak daha önce alınan 11.6.2009 tarih ve 09-27/596-140 sayılı Karar sonucunda bildirilen görüşün, mevcut durumda uygulanma aşamasında olması ve yetkililerin kısa bir zaman içerisinde Kanun'a aykırı durumun düzeltileceği yönündeki ifadeleri sebebiyle soruşturma açılmasına gerek olmadığına, bununla birlikte uygulama sonuçlarının üç ay süreyle ilgili Daire tarafından takip edilerek Kurul gündemine getirilmesine karar vermiştir.

Konuya ilişkin 17.3.2010 tarih ve 2009-4-127/BN-10-MY sayılı Bilgi Notu 29.3.2010 tarih ve REK.0.08.00.00-110/104 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-27 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda,

- 19.1.2010 tarihinde KİŞOT İşletmesi ile yazıhane kiralamak isteyen teşebbüsler arasında kira sözleşmesi imzalanması neticesinde, İşletme tarafından piyasaya girişlere izin verildiğinin ve yer tahsisine yönelik ihaleler düzenlenerek piyasaya girmek isteyenleri engelleyici eylemlerden vazgeçildiğinin ortaya konulduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu hususta Kanun'a uygun davranıldığı;

- Ancak taraflar arasında imzalanan ilgili Terminal'de yazıhane kiralanmasına yönelik sözleşmede, terminal hizmetleri ile bağlantılı olarak yürütülen karayolu ile yolcu taşıma piyasasına yönelik rekabeti kısıtlayıcı bir kısım hükmün yer aldığı;

10-27/404-150

50 - "Gişe Kiralama İhalesine Ait Sözleşme"nin 11. maddesinde öngörülen teminat yükümlülüğünün orantısız olduğu ve 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde rekabeti sınırlayabileceği; bu nedenle aylık kira bedeli ile makul orantılı ve kiracılar arasında ayrımcılık içermeyecek bir teminat yükümlülüğünün belirlenmesi gerektiği;

- Söz konusu Sözleşme'nin 19. ve 22. maddelerinde yer alan sefer saatlerine yönelik düzenlemelerin piyasadaki etkin rekabeti sınırlayabileceği; 4054 sayılı Kanun ve diğer mevzuata göre KİŞOT İşletmesi'nin şehirlerarası otobüs taşımacılığı firmalarına böyle bir sınırlama getiremeyeceği;

60 bu nedenlerle, anılan Sözleşme maddelerinin tadil edilmesi için durumun Kırıkkale Belediyesine bildirilerek gerekli düzeltmeler için 60 günlük bir süre verilmesi ve bu süre sonunda ilgili düzeltmelerin Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği; aksi takdirde haklarında kanuni işlem yapılacağına bildirilmesinin uygun olacağı

ifadelerine yer verilmiştir.

G. DEĞERLENDİRME

Dosya mevcudu belgelerden, 13.1.2010 tarihinde KİŞOT 9-11-14 No'lu gişeler için düzenlenecek ihalenin 30.12.2009 ve 7.1.2010 tarihlerinde basın yoluyla kamuoyuna duyurulduğu ve 29.12.2009 tarihinde, gişelerin ihaleye çıkartılması talebinde bulunanlara resmi yazı ile tebligat yapıldığı, ancak düzenlenen ihaleye katılım olmadığı anlaşılmıştır.

70 KİŞOT 8 No'lu gişenin kiralanmasına yönelik 19.8.2009 tarihinde yapılan ihaleye Gönül TUNABOYLU tek başına katılmış olup, ihalenin iptal edilmesi üzerine açılan davada, Mahkeme söz konusu iptal işlemi bozmuştur. Takiben 19.1.2010 tarihinde "Gişe Kiralama İhalesine Ait Sözleşme" Gönül TUNABOYLU ve Kırıkkale Belediye Başkanlığı arasında imzalanmıştır. Raportörlerce, söz konusu akit neticesinde, KİŞOT İşletmesi tarafından piyasaya girişlere izin verildiği ve yer tahsisine yönelik ihaleler düzenlenerek piyasaya girmek isteyenleri engelleyici eylemlerden vazgeçtiğinin ortaya konulduğu tespit edilmiştir. Ancak taraflar arasında imzalanan terminalde yazıhane kiralanmasına yönelik Sözleşme'de, terminal hizmetleri ile bağlantılı olarak yürütülen karayolu ile yolcu taşıma piyasasına yönelik rekabeti kısıtlayıcı bir kısım hükümlerin yer aldığı görülmüştür. Anılan Sözleşme'nin konuya ilişkin maddelerine yönelik değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir:

80 Sözleşme'nin 11. maddesi teminata ilişkin hükümleri düzenlemektedir. Bu maddede söz konusu işe ilişkin teminat miktarının TL olduğu hükme bağlanmış ve yüklenici firmanın (Gönül TUNABOYLU) toplam TL teminat verdiği belirtilmiştir. Sözleşme'nin 12. maddesinde ise aylık kira bedeli KDV dâhil TL olarak belirlenmiştir. Öngörülen teminat aylık kira bedelinin yaklaşık 12 katıdır ve bu miktarın kira teminatıyla temin edilmek istenen olası zararlara nazaran aşırılık taşıdığı görülmektedir. Sözleşme ile getirilen böyle orantısız bir teminat yükümlülüğü terminalde gişe kiralamak isteyen firmaları caydırıcı bir potansiyel barındırmaktadır. Şehirlerarası otobüs taşımacılığı için zorunlu unsur niteliği taşıyan ve Kırıkkale'de tek olan KİŞOT'da gişe kiralayamayan firmaların bu ilgili pazarda faaliyette bulunmaları söz konusu olamayacaktır. Kısacası, anılan teminat yükümlülüğünün şehirlerarası otobüs taşımacılığı pazarına girişleri sınırlayarak rekabeti kısıtlaması ve böylelikle bir piyasadaki hâkim durumun kullanılarak başka bir piyasadaki rekabetin engellenmesi ve tüketiciler aleyhine arzın kısıtlanması suretiyle Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilmesi mümkündür. Bu nedenle, Sözleşme'de öngörülen teminat yükümlülüğünün girişleri sınırlamayacak makul orantılı bir seviyeye çekilmesi yerinde olacaktır. Nitekim Borçlar Kanunu Tasarısınının 341. maddesinde; konut ve çatılı işyeri kiralarında sözleşmeyle kiracıya güvence verme borcu getirilmişse, bu güvencenin üç aylık kira bedelini aşmayacağı

10-27/404-150

düzenlenmektedir. Söz konusu olayda da teminat yükümlülüğü, benzer şekilde kirayla makul orantılı olarak ve ayrımcılık içermeyecek şekilde belirlenmelidir.

Öte yandan, Kurumumuza gönderilen mezkûr Sözleşme'nin 19. maddesinin beşinci fıkrasında firmanın günde en az bir kere otobüs seferi düzenlemesi gerektiği ve 22. maddesinin onuncu fıkrasında otobüs kalkış saatlerinin saat başı ve buçuklar olduğu hükmü getirilmiştir. Ancak Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 57. maddesine göre tarifeli yolcu taşımaları zaman tarifesine tabidir ve bu tarifelerin uygulamaya konulmadan önce Ulaştırma Bakanlığı'na onaylatılması zorunludur. Ayrıca aynı Yönetmeliğin 59. maddesi uyarınca tarifeli taşımacılık faaliyetinde bulunan yetki belgesi sahipleri, "görölmüştür" şerhi düşölen ücret tarifeleri ile "onaylanmış" zaman tarifelerine uymak zorundadırlar. Göröldüğü üzere otobüs sefer saatleri, Ulaştırma Bakanlığına bildirilmek kaydıyla taşıyıcı teşebbüslerin ilgili piyasadaki rekabet şartlarına göre kendi serbest iradeleri doğrultusunda belirlenmektedir ve KİŞOT İşletmesi, sefer saatlerine bu şekilde bir müdahalede bulunma yetkisine sahip değildir. Bu nedenle, Sözleşme'nin piyasadaki etkin rekabeti sınırlayabilecek anılan maddelerinin Kanun'a ve ilgili mevzuata uygun şekilde tadil edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

1- 19.1.2010 tarihinde Kırıkkale Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmesi ile yazıhane kiralamak isteyen teşebbüsler arasında kira sözleşmesi imzalanması neticesinde, İşletme tarafından piyasaya girişlere izin verildiği ve yer tahsisine yönelik ihaleler düzenlenerek piyasaya girmek isteyenleri engelleyici eylemlerden vazgeçildiğinin ortaya konulduğuna OYBİRLİĞİ ile,

2- Ancak taraflar arasında imzalanan KİŞOT'da yazıhane kiralınmasına yönelik sözleşmede, terminal hizmetleri ile bağlantılı olarak yürütölen karayolu ile yolcu taşıma piyasasına yönelik rekabeti kısıtlayıcı bir kısım hükmün yer aldığına, bu çerçevede sefer saatlerine ilişkin etkin ve işleyebilir rekabetin sağlanması ve kira teminatlarında da objektif ve ayrımcılık içermeyen kriterlerin belirlenmesi hususlarında 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Kırıkkale Belediye Başkanlığına görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

10-27/404-150

KARŞI OY GEREKÇESİ
(31.03.2010 tarih ve 10-27/404-150 sayılı Kurul Kararı)

KİŞOT'da, yazıhane kiralanmasına yönelik sözleşmenin rekabeti kısıtlayıcı hükümler ihtiva etmediği ve mevcut düzenlemenin işin tabiatına uygun olduğu gerekçesiyle alınan Kurul kararının 2. maddesine katılmıyorum.

Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Başkan

31.3.2010 tarihli, 10-27/404-150 sayılı Rekabet Kurulu Kararının
2. maddesine
KARŞI OY GEREKÇESİ

10-27/404-150

Söz konusu dosyada, taraflar arasında imzalanan, KİŞOT'ta yazıhane kiralanmasına yönelik sözleşmede yer alan hükümlerin ve hükümlerden kaynaklanan uygulamaların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde incelenebilecek bir durum arzemediği ve bu nedenle de ortada Rekabet Kurumu'nun müdahalesini gerektirecek bir husus bulunmadığı düşüncesiyle, mezkur Kararın 2. maddesine katılmamız mümkün olmamıştır.

Murat ÇETİNKAYA
Kurul Üyesi